

EEN **BRABANTSE** KRACHTENBUNDELING

**BELEIDSPLAN RISICOCOMMUNICATIE
2015-2018**

Concept 13 januari 2015
Gewijzigd 6 februari 2015

Inhoud

Samenvatting	pagina	3
1. Inleiding		4
2. Voor een goed begrip		5
3. De Brabantse ambitie		7
4. Risicocommunicatie in de praktijk		8
5. Wie bepaalt de agenda?		9
6. Hoe bereiken we de burger? En hoe behalen we het gewenste resultaat?		11
7. Risicocommunicatie in uitvoering: de rolverdeling		13
8. De vervolgstappen		16

Samenvatting

Met dit Beleidsplan Risicocommunicatie 2015-2018 geven de besturen van de Veiligheidsregio's Midden- en West-Brabant, Brabant-Noord en Brabant-Zuidoost uitvoering aan de hen wettelijk opgedragen taak om de bevolking te informeren over rampen en crises die de regio kunnen treffen. We kiezen voor een gezamenlijke aanpak, omdat een Brabantse krachtenbundeling de kwaliteit en de effectiviteit van de risicocommunicatie ten goede komt. Bij die krachtenbundeling zien wij een cruciale rol weggelegd voor de Brabantse gemeenten. Hun aandeel op het gebied van risicocommunicatie beschouwen wij als essentieel en onmisbaar. De ambitie om te komen tot een krachtige coalitie tussen veiligheidsregio's en gemeenten is een van onze fundamentele keuzes in dit beleidsplan.

Ook de ambitie om verder te gaan dan wat de Wet Veiligheidsregio's ons strikt genomen opdraagt, is een fundamentele keuze. De wet heeft het over 'informatie verstrekken'. Wij kiezen voor *risicocommunicatie* en dus voor tweerichtingsverkeer. We willen dat er in de samenleving meer kennis en besef ontstaat over mogelijke rampen en crises en de daaraan verbonden risico's en gevaren. Dat beschouwen wij als onze belangrijkste opgave. Daarbij hebben wij een open oog en oor voor wat er bij de bevolking leeft als het gaat om risicopercepties en risicoacceptatie. Uiteraard vormen de prioritaire rampen- en crisistypen uit onze Regionale Risicoprofielen mede de leidraad voor de Brabantse risicocommunicatie-agenda. Maar het zijn ook nadrukkelijk de signalen uit de samenleving die de dynamiek van die agenda bepalen.

Wij kiezen er bewust voor om met risicocommunicatie zoveel mogelijk aan te sluiten bij en in te spelen op de wensen, behoeften en belevingswereld van burgers. We hechten daarom veel waarde aan reactieve en proactieve risicocommunicatie en vinden communicatie vooral op zijn plaats wanneer burgers veranderingen op het gebied van risico's of gevaren ervaren. Resultaatgerichte risicocommunicatie, waarmee we daadwerkelijk de burger bereiken, impliceert ook dat we duidelijk en zo specifiek mogelijk moeten zijn in onze boodschap en behalve over risico's ook over gevaren communiceren. Daarnaast zijn volledigheid en transparantie zonder meer een vereiste.

De betekenis van de 'Brabantse krachtenbundeling' komt ook tot uitdrukking in de rolverdeling waarvoor wij kiezen om van de uitvoering van dit beleidsplan een succes te maken. Daarin onderstrepen wij nogmaals het belang van de samenwerking met en inbreng van de Brabantse gemeenten. Ook aan de samenwerking met risicoveroorzakende bedrijven hechten wij een groot belang. Sowieso willen we de kracht van de samenleving benutten door actief de dialoog aan te gaan en samen te werken met uiteenlopende netwerken en partijen.

De in het beleidsplan geformuleerde keuzes houden diverse opdrachten in, waarmee we aan de slag gaan. Tot de vervolgstappen behoren het opstellen van een uitvoeringsplan, de structurering en intensivering van de samenwerking met gemeenten en de ontwikkeling van uiteenlopende communicatiemiddelen. Het gaat alles bij elkaar om een verhoogde inzet, waarvoor de drie veiligheidsregio's extra personele capaciteit en financiële middelen nodig hebben.

1. Inleiding

Dit Beleidsplan Risicocommunicatie is een gezamenlijk plan van de Veiligheidsregio's Midden- en West-Brabant, Brabant-Zuidoost en Brabant-Noord. Wij geven hiermee uitvoering aan de in de Wet Veiligheidsregio's aan ons opgedragen taak om de bevolking te informeren over rampen en crises die de regio kunnen treffen. Ook de Provincie is, vanuit haar verbindende en regierol in het kader van Brabant Veiliger, betrokken bij de totstandkoming van dit Brabant brede beleidsplan.

Het beleidsplan is te beschouwen als onze gezamenlijke visie op risicocommunicatie. Met dit plan als raamwerk gaan we aan de slag. Voor de concrete uitwerking stellen we een afzonderlijk uitvoeringsplan op.

Een Brabantse krachtenbundeling

Als besturen van de drie Brabantse veiligheidsregio's hebben wij met opzet gekozen voor een Brabantse krachtenbundeling op het gebied van risicocommunicatie. Die biedt verschillende voordelen. Met een gezamenlijke aanpak profiteren we van elkaars kennis, ervaring en inzet. Dat komt de kwaliteit en effectiviteit van de te ontwikkelen en in te zetten risicocommunicatie ten goede. We brengen regionale risicothema's gezamenlijk en eenduidig onder de aandacht, wat bijdraagt aan de herkenbaarheid van de communicatie. Met 'Brabantse krachtenbundeling' bedoelen we ook de betrokkenheid en medewerking van gemeenten en van risicoveroorzakende bedrijven. Wij beschouwen risicocommunicatie nadrukkelijk als een gezamenlijke verantwoordelijkheid.

Brabant Alert

De rol van gemeenten op het gebied van risicocommunicatie is essentieel en onmisbaar. Dus hebben wij de Brabantse gemeenten bij het opstellen van het beleidsplan actief betrokken. Dat proces hebben wij de naam Brabant Alert meegegeven. Dat was ook de titel van de Kick Off die we hebben georganiseerd voor de gemeentelijke professionals op het gebied van risicocommunicatie en openbare en externe veiligheid. Daar zijn onder meer de vertrekpunten voor dit beleidsplan gepresenteerd.

De belangrijkste doelstelling van het Brabant Alert proces was om samen met gemeenten proefondervindelijk aan de slag te gaan op het gebied van risicocommunicatie en op die manier te komen tot een pragmatisch beleidsplan. Het doel was een gezamenlijke verkenningstocht naar hoe risicocommunicatie in de praktijk werkt of zou moeten werken. Gemeenten hebben hiertoe zelf incidenttypen c.q. thema's kunnen aandragen. Dit heeft geresulteerd in de vorming van vier zogeheten casusgroepen waaraan verschillende gemeenten en de drie veiligheidsregio's hebben deelgenomen. De behandelde casussen waren: extreem weer, vervoer gevaarlijke stoffen over het spoor, samenwerken met risicoveroorzakers en risicovolle havenactiviteiten. De uitkomsten van de casusgroepen hebben mede als input gediend voor dit beleidsplan en hebben daarnaast de deelnemers aan de casusgroepen de nodige handvatten geboden voor de eigen praktijk op het gebied van risicocommunicatie.

2. Voor een goed begrip

We starten dit beleidsplan met een begrippenkader. Daarin schetsen we kort de wettelijke opdracht, duiden we enkele begrippen en lichten we de reikwijdte van dit plan toe.

Wat de wet ervan zegt

In de Wet Veiligheidsregio's hebben zowel gemeenten als de veiligheidsregio's taken op het gebied van het informeren over risico's. De term risicocommunicatie als zodanig staat niet in de wet.

In artikel 7 lezen we: *De burgemeester draagt er zorg voordat de bevolking informatie wordt verschaft over de oorsprong, omvang en de gevolgen van een ramp of crisis die de gemeente bedreigt of treft, alsmede over de daarbij te volgen gedragslijn.*

In artikel 46 lezen we: *Het bestuur van de Veiligheidsregio draagt er zorg voor dat de bevolking informatie wordt verschaft over de rampen en de crises die de regio kunnen treffen, over de maatregelen die zijn getroffen ter voorkoming en bestrijding of beheersing hiervan en over de daarbij te volgen gedragslijn.*

Risicocommunicatie

Risicocommunicatie omvat voorlichting en communicatie over gevaren en risico's waar mensen aan blootgesteld kunnen worden. Risicocommunicatie gaat enerzijds over de handelingsperspectieven waarmee mensen hun zelfredzaamheid kunnen vergroten en anderzijds over de maatregelen die de overheid zelf neemt om gevaren en risico's te beperken of die worden getroffen wanneer zich een ramp of crisis voordoet.

Zelfredzaam en samenredzaam

Bij zelfredzaamheid gaat het om het vermogen van burgers om zichzelf tijdens een ramp of crisis te kunnen redden. Onder samenredzaam verstaan we de situatie waarin mensen dat niet zelf kunnen, maar daar hulp bij krijgen van anderen (bijv. burens of familie). Omdat er steeds meer minder-zelfredzamen (zoals ouderen met een zorgbehoefte) langer zelfstandig thuis wonen, groeit de behoefte aan samenredzaamheid.

Risicocommunicatie en crisiscommunicatie: verschil en relatie

Risicocommunicatie heeft betrekking op een mogelijke ramp of crisis en de bijbehorende gevaren en handelingsperspectieven. Bij crisiscommunicatie is er daadwerkelijk sprake van een ramp of crisis en gaat het over de gevolgen van die ramp of crisis en over de gevaren en handelingsperspectieven die op dat moment aan de orde zijn. Behalve dit verschil tussen risicocommunicatie en crisiscommunicatie is er ook sprake van een relatie c.q. wisselwerking. De zorg voor veiligheid wint aan kracht, wanneer de informatie over een ramp of crisis al onderwerp is (geweest) van risicocommunicatie en niet voor het eerst wordt verstrekt wanneer de ramp of crisis zich voordoet. Doeltreffende risicocommunicatie helpt de effectiviteit van crisiscommunicatie te vergroten: 'de koude fase helpt de warme'. In het Uitvoeringsplan, dat straks de uitwerking vormt van dit beleidsplan, werken we de relatie tussen risicocommunicatie en crisiscommunicatie nader uit. Zo zorgen we ervoor dat bij nader te bepalen rampen- en crisistypen de communicatiemiddelen rond risico- en crisiscommunicatie op elkaar zullen aansluiten.

Fysieke veiligheid

De risicocommunicatie, die onderwerp is van dit beleidsplan, heeft betrekking op externe veiligheid en op rampen en crises waarbij de veiligheid en gezondheid van burgers in hun fysieke woon- en leefomgeving aan de orde zijn. Dat is het werkterrein van de veiligheidsregio's. Risicocommunicatie over sociaal-maatschappelijke veiligheid laten we buiten beschouwing.

3. De Brabantse ambitie

De Wet Veiligheidsregio's heeft het uitsluitend over 'informatie verstrekken'. Maar met alleen informatie verstrekken zijn we er niet. Onze ambitie reikt verder. Communicatie, en dus ook risicocommunicatie, veronderstelt tweerichtingsverkeer. We willen dat er in de samenleving meer kennis en besef ontstaat over mogelijke rampen en crises en de daaraan verbonden risico's en gevaren.

Om deze ambitie te verwezenlijken.

- Richten we ons op de zelfredzaamheid van burgers.
- Zetten we in op de verhoging van kennis en bewustzijn, zodat burgers worden gestimuleerd en gefaciliteerd in het nemen van hun verantwoordelijkheid om zelfredzaam en samenredzaam te zijn
- Nemen we de behoeften en wensen van burgers op het gebied van risicocommunicatie mede als uitgangspunt.

Deze ambitie daadwerkelijk gestalte geven lukt alleen, wanneer de gemeenten op het gebied van risicocommunicatie mede hun verantwoordelijkheid nemen om het beleid in de praktijk te doen slagen. Voor de uitvoering van dit beleidsplan is wederzijds commitment nodig: een krachtige coalitie tussen veiligheidsregio's en gemeenten die leidt tot gezamenlijke prioriteitstelling en capaciteitsinzet.

Onze keuze

In de Brabantse risicocommunicatie

- *Onderschrijven de veiligheidsregio's en gemeenten de kracht van de gezamenlijke coalitie die nodig om het beleid te doen welslagen.*
- *Brengen de veiligheidsregio's en gemeenten de inspanningen die nodig zijn tot uitdrukking in hun prioriteitstelling.*
- *Leveren de veiligheidsregio's en gemeenten de capaciteit die nodig is voor de uitvoering van het beleid.*

4. Risicocommunicatie in de praktijk

Wat in de praktijk het doel van risicocommunicatie is, hangt samen met verschillende factoren. Het kan gaan om de agendasetting van een prioritair scenario uit het Regionaal Risicoprofiel. Of om het onder de aandacht brengen van risico's en handelingsperspectieven rond een bepaald type ramp of crisis. Het doel kan ook zijn om burgers te bewegen tot het nemen van maatregelen.

Grofweg kunnen we de volgende doelstellingen van risicocommunicatie onderscheiden:

- a. Bijdragen aan de kennis bij de bevolking over risico's
- b. De bevolking bewust maken van het bestaan van risico's
- c. De bevolking bewegen tot bepaald gedrag waardoor men is voorbereid op rampen en crises.

Het ultieme doel van risicocommunicatie is dat burgers zelfredzaam zijn. Zelfredzaamheid omvat alle handelingen die burgers verrichten ter voorbereiding op, tijdens en na een ramp of crisis om zichzelf en anderen te helpen en de gevolgen van die ramp of crisis te beperken. Strikt genomen behoren ook het opdoen van kennis en het zich bewust maken van risico's tot die handelingen of gedragingen. Het onderscheid tussen a, b en c is min of meer theoretisch. Er is eerder sprake van een verband. Meer kennis kan leiden tot een groter besef. Een groter besef kan leiden tot beoogd gedrag en handelen.

Uitgangspunt is dat zowel de overheid als de burger verantwoordelijkheid dragen. De overheid heeft de plicht om te informeren en om transparant, volledig en zo effectief mogelijk te communiceren. Burgers hebben de verantwoordelijkheid om zich te informeren over risico's, over de maatregelen die de overheid treft of heeft getroffen en over de mogelijkheden om zelfredzaam te zijn. De overheid verplicht zich om de burger daarbij te stimuleren.

Op basis van dit uitgangspunt hebben alle drie genoemde doelstellingen betekenis. Of er meer of minder expliciet voor een van de doelstellingen wordt gekozen, hangt met verschillende aspecten samen: de aard van het risico, de risicobeleving bij de burger en de mate waarin het bieden van handelingsperspectief een rol speelt en zinvol is.

Onze keuze

We beschouwen het vergroten van de kennis over risico's en gevaren en het verhogen van het risicobewustzijn als onze belangrijkste opgave. Het hoofddoel is burgers informeren over risico's en gevaren en hen stimuleren en faciliteren om 'te investeren' in hun zelfredzaamheid.

5. Wie bepaalt de agenda?

Dat de veiligheidsregio's wettelijk verantwoordelijk zijn voor risicocommunicatie, wil niet automatisch zeggen dat zij ook de agenda voor die risicocommunicatie bepalen.

Uiteraard is er de behoefte en kan het noodzakelijk zijn om de incidenttypen, die in onze Regionale Risicoprofielen als prioritair zijn aangemerkt, op de agenda te zetten. Maar die agenda wordt ook door andere factoren en actoren bepaald.

Wat burgers willen agenderen

Recente onderzoeken laten zien dat er nog wel eens verschillen bestaan tussen wat de overheid en burgers als grootste bedreigingen zien. Landelijk zien we dat onder andere cyberaanvallen, een terroristische aanslag en ordeverstoring in grote menigte tot de Top 5 van door burgers gepercipieerde rampen behoren (Ipsos Risico- en Crisisbarometer, 2013). Bij de inwoners van Zuidoost Brabant scoren uitval van nutsvoorzieningen en de nabijheid van transportroutes van gevaarlijke stoffen hoog (I&O Research Veiligheidsmonitor Brabant-Zuidoost, 2013). Volgens landelijk onderzoek van Crisislab staat brandveiligheid op 1 bij het risicobewustzijn van burgers. Daarnaast worden de behoeften en wensen van burgers op het gebied van risicocommunicatie ook ingegeven door de actualiteit in de maatschappelijke discussie en in de media. Het beeld in Brabant wijkt niet of nauwelijks af van wat landelijke onderzoeken laten zien. Dat laatste blijkt onder meer uit het onderzoek Risicobeleving van Brabanders (PON in opdracht van de provincie Noord-Brabant, nov.-dec. 2014).

We moeten er in elk geval van uitgaan dat burgers over het algemeen ontvankelijker zijn voor 'grote kans / kleine impact' incidenten, zoals de brandveiligheid thuis, dan voor wat als 'ver van mijn bed rampentypen' wordt beleefd.

Wat regio's en gemeenten willen agenderen

Als veiligheidsregio's vinden we het belangrijk om te voldoen aan de verplichting om te communiceren over de risico's die zijn verbonden aan de rampen en crises uit onze Regionale Risicoprofielen. Daarnaast kunnen we ook andere thema's agenderen mits die te maken hebben met fysieke veiligheid. Feitelijk doen we dat al met Brandveilig Leven waarmee onze brandweerorganisaties zijn gestart. Brandveilig Leven heeft immers alle kenmerken van risicocommunicatie.

De behoefte aan risicocommunicatie kan ook regio- of gemeentegebonden zijn. Bijvoorbeeld vanwege risico's of gevaren die zich lokaal of regionaal kunnen voordoen of omdat van een bepaalde ramp of crisis de impact in de ene gemeente groter is dan in de andere. Er is dus niet altijd een Brabant brede of veiligheidsregio brede aanpak nodig.

Wat de landelijke overheid agendeert

Er zijn ook onderwerpen op het gebied van risicocommunicatie die door de landelijke overheid worden geagendeerd, zoals de risicocommunicatie over overstromingen en de Denk Vooruit campagne. Veiligheidsregio's en/of gemeenten kunnen bij die communicatie aansluiten. Dat kan in algemene zin door burgers te verwijzen naar de beschikbare informatie. Dat kan ook in meer specifieke zin, wanneer bijvoorbeeld een of meer gemeenten nadrukkelijker bij een ramp of crisis als risicogebied in beeld zijn.

Wat zich plotseling aandient

Er kan sprake zijn van bepaalde situaties of veranderingen op het gebied van veiligheid en risico's, waardoor bij burgers een acute behoefte ontstaat aan risicocommunicatie. Zo kunnen ontwikkelingen of gebeurtenissen die in de samenleving een gevoel van onveiligheid oproepen, een signaal zijn om met het betreffende onderwerp direct aan de slag te gaan. Bijvoorbeeld bij de vestiging in een gemeente van een risicovol bedrijf.

Bij het bepalen van de agenda voor risicocommunicatie zetten we sowieso onze antennes in de samenleving goed uit en hebben we een open oog en oor voor de risicopercepties die daar leven. Wanneer we met risicocommunicatie daar op aansluiten, zijn de effectkansen immers het grootst.

Onze keuze

Wij hanteren op het gebied van risicocommunicatie een dynamische agenda. Leidraad daarvoor vormen:

- *De risicopercepties of risicoacceptatie van burgers en hun daaruit af te leiden behoeften aan informatie*
- *Ontwikkelingen en behoeften bij gemeenten en in de regio*
- *De prioritaire rampen- en crisistypen in de Regionale Risicoprofielen*
- *Landelijke thema's*
- *Situaties die aanleiding geven voor risicocommunicatie die op die specifieke situaties is afgestemd.*

6. Hoe bereiken we de burger? En hoe behalen we het gewenste resultaat?

We zetten met risicocommunicatie vooral in op het vergroten van de kennis over risico's en gevaren en op het verhogen van het risicobewustzijn. Tegelijkertijd weten we, onder andere uit diverse onderzoeken, dat er de nodige verschillen bestaan tussen wat de overheid en burgers als belangrijkste risico's en gevaren ervaren. Het overbruggen van die verschillen in risicopercepties is op zichzelf al een forse opgave.

Hoe bereiken we de burger en hoe behalen we het gewenste resultaat? In dit hoofdstuk laten we de belangrijkste aspecten de revue passeren die daarop van invloed zijn.

Risico's en gevaren: het beestje bij de naam

Risicocommunicatie wint aan betekenis en doelmatigheid, wanneer we duidelijk zijn en ons zo min mogelijk bedienen van verhullende boodschappen. Zo blijkt in de praktijk dat het woord 'gevaar' beter aansluit bij de belevingswereld van burgers dan de term 'risico'. Onderzoek laat zien dat burgers het concept 'kans x effect = risico' niet begrijpen. Dus willen we het beestje zoveel mogelijk bij de naam noemen: we communiceren het woord gevaar waar dat past en kan en hanteren de term risico in alle andere gevallen.

Volledigheid en transparantie

Om effectief te communiceren over risico's en gevaren, is het van belang dat de samenleving vertrouwen heeft in de afzender van de boodschap. Volledigheid en transparantie in risicocommunicatie zijn daarvoor een vereiste: over risico's en gevaren, over beleid en maatregelen en ook over de redenen waarom sommige risico's en gevaren worden geaccepteerd en bepaalde maatregelen wel of niet worden getroffen.

Behalve generiek ook specifiek

Afhankelijk van het risico/gevaar kiezen we ervoor zo specifiek mogelijk te communiceren over de mogelijke gevolgen voor de doelgroep. Als het mogelijk is zoomen we in op specifieke situaties en omstandigheden. Is dat niet mogelijk dan houden we het op gemeenschappen.

Het goede moment

Doelmatige risicocommunicatie is vaak ook een kwestie van timing en 'het goede moment' kiezen. Dat verhoogt de kans om aan te sluiten bij de wensen en behoeften van burgers en hun belevingswereld.

Communiceren bij veranderingen

Wanneer burgers veranderingen op het gebied van risico's en gevaren ervaren, is dat het goede moment voor risicocommunicatie omdat er dan sprake is van een behoefte. Bijvoorbeeld wanneer zich in hun omgeving gebeurtenissen voordoen die aanleiding zijn voor maatschappelijke discussie over risico's en of gevaren. Het is dan zaak om daar actief op in te spelen.

Reactief communiceren

Wanneer burgers worden geconfronteerd met een incident in de eigen belevingswereld, neemt de ontvankelijkheid voor en behoefte aan risicocommunicatie over dat thema toe.

We kunnen die communicatie gedeeltelijk voorbereiden door middelen en boodschappen alvast op de plank te leggen. Maar er zal ook sprake moeten zijn van specifiek en flexibel inspelen op situaties.

Proactief communiceren

Er zijn ook 'momenten voor risicocommunicatie' waarop we kunnen voorsorteren. Zoals provinciebrede en regiospecifieke gebeurtenissen, waarvan we weten dat ze op enig moment zullen plaatsvinden. Daarvan stellen we een kalender op, zodat we onze risicocommunicatie kunnen voorbereiden en proactief kunnen inzetten. Ook wanneer er sprake is van tijdelijke gebeurtenissen of bronnen die risico's of gevaren kunnen opleveren, bedienen we ons van proactieve risicocommunicatie.

De kracht van de samenleving benutten

Risicocommunicatie is meer dan campagne voeren en de samenleving bestoken met boodschappen. We moeten vanuit die samenleving denken en handelen. Sowieso door aan te sluiten bij wensen en behoeften en in te spelen op wat er leeft onder mensen. Maar ook door samen te werken met netwerken in de samenleving die bij de risicocommunicatie een rol kunnen spelen. Dat draagt bij aan het vertrouwen in onze communicatie en vergroot de doeltreffendheid ervan. Om de kracht van de samenleving te benutten, nemen we een actieve houding aan. We monitoren ontwikkelingen en opinies, gaan de dialoog aan met burgers en werken samen waar dat nuttig en mogelijk is.

Onze keuze

We streven naar maximale doelmatigheid van onze risicocommunicatie en spelen daarom actief in op de wensen, behoeften en belevingswereld van burgers. Om dat te bereiken:

- *Communiceren we zoveel mogelijk over gevaren*
- *Zijn we volledig en transparant in onze communicatie*
- *Is onze risicocommunicatie zo specifiek mogelijk*
- *Communiceren we proactief en reactief en bij voorkeur bij veranderingen*
- *Benutten we de kracht van de samenleving en werken we actief samen.*

7. Risicocommunicatie in uitvoering: de rolverdeling

Bij risicocommunicatie hebben verschillende partijen een bepaalde rol of verantwoordelijkheid: de veiligheidsregio's, de gemeenten, de operationele hulpdiensten, de Provincie, diverse veiligheidspartners en risicoveroorzakers. Om de ambities uit dit beleidsplan te verwezenlijken, is samenwerking onontbeerlijk. Daarbij hebben we een rolverdeling voor ogen die niet alleen rekening houdt met ieders taken en bevoegdheden, maar ook en vooral moet bijdragen aan de praktische uitvoerbaarheid en maximale effectiviteit van risicocommunicatie.

Voordat we de rolverdeling weergeven, staan we kort stil bij de rol van enkele partijen.

Gemeenten

De gemeenten zijn in veel gevallen hoofdrolspelers op het gebied van risicocommunicatie. Van alle overheden staan zij het dichtst bij de burgers. Die zouden bij een ramp of crisis eerder 'hun' gemeente bellen dan de veiligheidsregio. Gemeenten beschikken over belangrijke contacten en kanalen om doelgericht en effectief te communiceren. Ook kunnen zij hun communicatie een eventueel gewenste 'couleur locale' meegeven. Dat laatste is des te belangrijker, wanneer de communicatie risico's of gevaren betreft die hun oorsprong vinden in binnen de gemeente gelegen objecten of te maken hebben met gebeurtenissen die zich binnen een gemeente afspelen.

In hoofdstuk 3 (De Brabantse ambitie) hebben we het belang onderstreept van de gemeentelijke prioriteitstelling en capaciteitsinzet op het gebied van risicocommunicatie. Tijdens de aanloop naar dit beleidsplan, waarbij we de samenwerking met gemeenten hebben gezocht, is ons gebleken dat de daar aanwezige belangstelling voor risicocommunicatie niet automatisch leidt tot de prioriteitstelling die wij wenselijk achten. Het belang van een krachtige coalitie tussen veiligheidsregio's en gemeenten willen we op deze plaats nogmaals benadrukken.

Partners in veiligheid

In onze convenanten met verschillende veiligheidspartners (o.a. waterschappen en nutsbedrijven) staan globale samenwerkingsafspraken op het gebied van risicocommunicatie. Met het oog op een verdere kwaliteitsverbetering van die communicatie maken we nadere afspraken om van die samenwerking meer maatwerk te maken.

Risicoveroorzakers

Wij betrekken ook de (potentiële) risicoveroorzakers actief bij onze risicocommunicatie: de bedrijven, organisaties en personen waarvan de werkzaamheden of bedrijfsinrichting bepaalde risico's vormen voor de omgeving. De maatregelen om die risico's te beperken en eventueel te bestrijden, zijn immers behalve van de overheid ook afkomstig van henzelf. Verwacht mag worden dat risicoveroorzakers vanuit hun maatschappelijke verantwoordelijkheid en met het oog op hun reputatie zelf belang hechten aan goede communicatie. Het is daarom belangrijk om de taken en verantwoordelijkheden op het gebied van risicocommunicatie met hen te delen. Risicoveroorzakers op hun verantwoordelijkheid op het gebied van risicocommunicatie aanspreken, kan op verschillende manieren. Door gemeenten en de Provincie voor de gevallen waarin zij het bevoegd gezag zijn. En door gemeenten in hun contacten met vertegenwoordigers van het bedrijfsleven (zoals ondernemerskringen rond bedrijventerreinen).

De rolverdeling nader ingevuld

De Veiligheidsregio's

1. Treden op als netwerkmanager en adviseur. Zorgen voor beleid, coördinatie, regie en afstemming voor een Brabant brede aanpak van risicocommunicatie. Stimuleren daartoe alle betrokken partners en zorgen voor gevraagd en ongevraagd advies.
2. Fungeren als kennisbank voor regionale partners (gemeenten, bedrijven, burgers). Zetten een online kennisbank op, waarvan regionale partners gebruik kunnen maken.
3. Zijn uitvoerder (geen afzender) van risicocommunicatie bij provincie- of regiobrede risico's en gevaren en voor trajecten en middelen waarvan regio- of provinciebreed gebruik kan worden gemaakt.

De Provincie

1. Publiceert de provinciale risicokaart.
2. Is als vergunningverlener en toezichthouder betrokken bij risicocommunicatie rond risicoveroorzakende bedrijven.
3. Stimuleert in de gevallen waarin zij bevoegd gezag is, risicoveroorzakende bedrijven tot deelname aan risicocommunicatie.

De gemeenten

1. Treden op als netwerkmanager (binnen de eigen gemeente) en adviseur en zorgen voor coördinatie, regie en afstemming om te komen tot de voor hun grondgebied benodigde aanpak van risicocommunicatie.
2. Stimuleren in de gevallen waarin zij bevoegd gezag zijn, risicoveroorzakende bedrijven tot deelname aan risicocommunicatie.
3. Houden voeling met burgers over risico's en gevaren en spelen daar actief op in.
4. Zijn uitvoerder en afzender van risicocommunicatie en zorgen voor (het ondersteunen van) vervaardigen van communicatiemiddelen.

De (operationele) hulpdiensten

1. Hebben vanuit hun specifieke expertise en ruime praktijkkennis een actieve rol bij het inventariseren van risico's en het samenstellen van eventuele handelingsperspectieven voor burgers.
2. Verstrekken informatie en adviezen rond trajecten voor risicocommunicatie en zijn daar indien nodig actief bij betrokken.
3. Worden in voorkomende gevallen actief betrokken voor het verstrekken van specifieke informatie.

Veiligheidspartners

Partners die vanuit verschillende invalshoeken een rol (kunnen) vervullen bij risicocommunicatie: o.a. waterschap, nutsbedrijf, omgevingsdienst.

1. De wijze waarop en mate waarin zij betrokken zijn, is afhankelijk van het risico, de doelgroep en het doel waar de risicocommunicatie zich op richt. De betrokkenheid kan verschillende vormen aannemen: adviserend, ondersteunend, uitvoerend.

Risicoveroorzakende bedrijven

1. Nemen -daartoe gestimuleerd door de veiligheidsregio's, Provincie en gemeenten- actief deel aan activiteiten op het gebied van risicocommunicatie waarbij zij zelf het risico-object vormen.

Onze keuze

*Voor de kwaliteit en effectiviteit van risicocommunicatie zetten we in op maximale samenwerking met partijen die bij de voorbereiding en uitvoering een rol kunnen spelen
De samenwerking met en inbreng van gemeenten is daarbij van cruciaal belang.*

8. De vervolgstappen

De in dit beleidsplan geformuleerde keuzes geven alle aanleiding om op het gebied van risicocommunicatie stevige vervolgstappen te zetten:

- a. Een uitvoeringsplan 2015-2018
- b. Nu al beginnen: de coalitie met gemeenten
- c. Nu al beginnen: een online publieksmedium
- d. Onze verhoogde inzet.

a. Een uitvoeringsplan

De implementatie van dit beleidsplan krijgt zijn beslag in een door ons op te stellen Uitvoeringsplan Risicocommunicatie Brabant 2015-2018. Daarin benoemen we voor ieder jaar de thema's en activiteiten, inclusief planning en kostenraming, die we als gezamenlijke veiligheidsregio's concreet oppakken. We hanteren ook de nodige flexibiliteit om actief te kunnen inspelen op ontwikkelingen in de samenleving. Daarnaast besteden we in het uitvoeringsplan aandacht aan de evaluatie van activiteiten op het gebied van risicocommunicatie, zodat we waar nodig kunnen bijsturen.

b. Nu al beginnen: de coalitie met gemeenten

We hebben eerder benadrukt dat we voor de kwaliteitsverbetering en uitvoering van risicocommunicatie niet zonder de inbreng en inzet van de Brabantse gemeenten kunnen. Om voor de beoogde coalitie tussen veiligheidsregio's en gemeenten een belangrijke aanzet te geven, zetten we een online platform op zoals we dat eerder hebben gehanteerd rond de voorbereiding van dit beleidsplan. Het platform krijgt het karakter van een portal, waarop veiligheidsregio's en gemeenten met elkaar informatie uitwisselen op het gebied van risicocommunicatie, en heeft de volgende functies:

- Kennisbank. Met belangrijke informatie op het gebied van risicocommunicatie, waarmee gemeenten hun voordeel kunnen doen: publicaties, onderzoeksresultaten, praktijkcases van buiten Brabant, uiteenlopende adviezen en tips.
- Toolbox. Voor de ontwikkeling van communicatiemiddelen, waarvan gemeenten bij de uitvoering van risicocommunicatie gebruik kunnen maken.
- Kennisdeling voor en door gemeenten. Met informatie over concrete trajecten of activiteiten die gemeenten op het gebied van risicocommunicatie uitvoeren of hebben uitgevoerd. Een functie om samen te leren van ervaringen, nieuwe inzichten in de praktijk te brengen en de risicocommunicatie te blijven doorontwikkelen.

Behalve online geven we ook op andere manieren de samenwerking met gemeenten een duurzaam karakter: periodiek regionaal overleg rond belangrijke ontwikkelingen en samenwerken rond bepaalde casussen, zoals in de aanloop naar dit beleidsplan is gebeurd. Hiermee werken we actief aan de krachtenbundeling, waarmee veiligheidsregio's en gemeenten samen risicocommunicatie de aandacht geven die het verdient en de kwaliteit en doelmatigheid van risicocommunicatie verder kunnen verbeteren.

c. Nu al beginnen: een online publieksmedium

De Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant lanceert begin 2015 haar speciale website op het gebied van risicocommunicatie en crisiscommunicatie. Een breed publieksplatform met informatie over belangrijke rampen- en crisistypen, dat veel aandacht schenkt aan handelingsperspectieven voor burgers. Ook de eigen rol en verantwoordelijkheid van

burgers wordt belicht. De gemeenten in Midden- en West-Brabant worden aangehaakt aan de website, zodat bezoekers van gemeentelijke websites rechtstreeks toegang hebben. Wij gaan na of we een dergelijk initiatief ook in de andere veiligheidsregio's van de grond kunnen tillen.

d. Onze verhoogde inzet

Met de uitvoering van dit beleidsplan maken we een duidelijke kwaliteitsslag op het gebied van risicocommunicatie. De geformuleerde keuzes houden diverse opdrachten in, waarmee we aan de slag gaan:

- Opstellen van het uitvoeringsplan 2015-2018 inclusief jaarplannen
- Samenwerking met gemeenten structureren en intensiveren
- Opzetten en beheren van een online platform (portal) voor en met gemeenten
- Onderzoek naar een online publieksmedium risicocommunicatie voor de Veiligheidsregio's Brabant-Noord en Brabant-Zuidoost
- Monitoring van incidenten en van ontwikkelingen op het gebied van risicocommunicatie
- Agenda opzetten voor de ontwikkeling van communicatiemiddelen die we kunnen inzetten op het moment dat we reactief willen communiceren
- Agenda opzetten voor proactieve risicocommunicatie inclusief de ontwikkeling van communicatiemiddelen
- Ontwikkelen van overige communicatiemiddelen
- Opbouwen en onderhouden van netwerken in de samenleving
- In het kader van de rolverdeling op het gebied van risicocommunicatie diverse samenwerkingsverbanden opzetten en onderhouden.

Al deze inspanningen zijn nodig om de kwaliteitsverbetering van de Brabantse risicocommunicatie een duurzaam karakter te geven en de continuïteit van de verbeteringen te waarborgen.

Het gaat alles bij elkaar om een verhoogde inzet, waarvoor de regulier beschikbare financiële middelen en personele capaciteit ontoereikend zijn. Om de realisering van dit Beleidsplan Risicocommunicatie mogelijk te maken, stellen de drie veiligheidsregio's gezamenlijk, structureel personele capaciteit en financiële middelen beschikbaar: 1,5 fte aan personele formatie en € 75.000,-- aan additionele middelen. Per veiligheidsregio gaat het jaarlijks om 0,5 fte en € 25.000,-- aan financiële middelen.